

Izhaja 1. dné
v mesecu in
veljá za vse
leto 2 gl. 40 k.
za pol leta
1 gl. 20 kr.
Po pošti: za
vse leto 2 gl.
60 kr., za pol
leta 1 gl. 30kr.

VERTEC.

Naročnina
naj se naprej
plačuje in
pošilja ured-
ništvu v ka-
pucinskem
predmestji
hiš. št. 52 v
Ljubljani.
(Laibach).

Časopis s podobami za slovensko mladost.

Štev. 2.

V Ljubljani 1. februarja 1871.

Leto I.

Pregreha ima žalostne nasledke.



V znožji zelenega pogorja je stala pred nekoliko leti revna, samotna bajta. Bila je dober četert ure oddaljena od farne cerkve, in skoraj ravno toliko od drugih sosednih hiš. V bajti uboštva in revščine je prebival stari Rupret s svojo ženo Mino in z dvanajst let starim dečkom, ki je bil radost in veselje svojih dobrih

oskerbnikov. Rupret in Mina nista bila oče in mati mlademu Lipetu; namestovala sta mu le starše, katerih sirota že davno ni imel. — Lipe se ni spominjal dneva, kedaj je prišel v revno bajto svojih blagih dobrotnikov, le pripovedovali so mu, da je bil še prav majhen in malozmožen otrok, ko ga je vzel stari Rupret, ne imevši lastnih otrok, na vedno prigovarjanje svoje dobre žene Mine kot rejenca pod streho, ter je odsihmal prav po očetovsko za-nj skerbel. Obetal je pa tudi mladi Lipe svojim skerbnim gojiteljem dokaj veselja in podpore na njihova stara leta, in Rupret je le na njega zidal sladko upanje bolje prihodnosti. Zategadelj je skerbel in si prizadeval, da bi mladega Lipeta v vseh kmetijskih rečéh dobro in terdno izuril. V ta namén si je napravil Rupret blizo slabe hišice vert, kterega je prav marljivo obdelával z Lipetom; pa tudi na polje je mladega dečka vselej s seboj vzel, da mu je tam pri delu pomagal ter se že zgodaj dela in pridnosti pri vaval. Rupret je bil priden in varčen gospodar; rok ni derža križema, ampak delal je nevtrudljivo in marljivo, da bi vsaj nekoliko zboljšal svoje slabo stanje. Al na svetu je že takó; — kjer revščina narašća od

leta do leta, kjer se vkorenini in več let brezčutno gospodari, tam si tudi najpridnejši človek le težko opomore, pa naj še tako marljivo dela in se trudi. Taka je bila tudi v revnej, tihej Rupretovej koči. Naj si je starec še toliko prizadeval, naj se je skerbna Mina dan in noč potila, naj je tudi Lipe po svojih slabih zmožnostih pri vsakem delu pridno pomagal, zastonj — siromaštvo je bilo že od nekdaj v hiši pa je tudi ostalo. Majhne njivice, vert in edina kravica pri hiši, to vse je komaj toliko verglo, da so živež in najpotrebnišo obleko imeli.

Bila je križévska nedelja in ravno leto, odkar je umerl Rupretov brat, ki je delal dalj časa v nekem mlinu, dobre tri ure hodá od majhnega Rupretovega posestva. V svojej oporoki volil je prihranjenih pet sto goldinarjev, ki je je hranil pri mlinarji, svojemu bratu Rupretu. Sporočil je mlinar ravno nekaj dni pred križévsko nedeljo staremu Rupretu, da naj pride po omenjenej nedelji po bratove denarje, ktere mu bo z obrésti vred pošteno izplačal. Zavoljo tega je stari Rupret danes nekako bolj vesel kakor sicer, in reče na večer svojej ženi Mini:

„Veš kaj Mina? Denarji, ki mi je je volil moj brat, Bog mu daj nebesa, nam bodo ravno zdaj dobro prišli. Žagarjev travnik, ki se derži naše njivice, je dober kup na prodaj in ako ga kupimo, deržimo potem lahko nekaj več živine; dobro oskerbljena živina pa dáje marsikteri krajcarček pridnemu kmetovalcu. Tudi nekaj poljá si še lahko prikupimo in to bode verglo zopet nekaj dobička. Nekoliko prešičev potem tudi lahko pitamo. Veš kaj Mina? Denarji nam bodo dobro došli, in ako mi Bog dá ljubo zdravje naša bajtica bo čez nekaj let vso drugo podobo dobila. Še enkrat tako pridno bomo delali kakor do zdaj, in videla boš, da, ako nam ljubi Bog svojega blagoslova pri denarjih ne odtegne, bo naš Lipe po najinej smerti imel boljše življenje, pa mu ne bo treba za vsakdanji kruhek toliko skerbeti kakor zdaj nama. Lipe! le priden bodi, delaj in ravnaj se po mojih dobrih nasvétih in naukih, pa boš videl, da ti bodo še enkrat dobro hodili. Veš kaj Mina? Pet sto ranjšev to je lep znesek, s kterim si reven kmetič dokaj opomore. Ti boš pridno gospodinjala, jaz in Lipe pa bova delala, da bo le veselje. Hišica v ktorej zdaj stanujemo, bode sčasoma, ako Bog dá, lepa in zala kmetija.“

„To je vse prav,“ reče Mina, „da bi le že skoraj denarji v hiši bili, potem bi se dalo marsikaj govoriti in svetovati.“

„Jutri na večer je bova že preštevala,“ reče Rupret, „kajti ravno danes mi je sporočil mlinar, da naj pridem jutri po denarje in prinesem prejemno pismo. Ker pa jaz, kakor veš, po svojej zadnej bolezni nekako težko hodim, šla boš ti z Lipetom do mlinarja, da prejmeš denarje. Pismo mi bodo naredili še danes naš dobri gospod župnik, s kterim sem v tej zadevi že govoril, pa so mi rekli, da naj še danes na večer eden po pismo pride.“

Na večer so res šli oče Rupret v bližnjo župnijo po prejemno pismo, ktero mu so gospod župnik napisali ter zraven naročili, da se naj še dve priči podpišete, kedar bo Mina denarje potegnila. Veselo pride Rupret zopet

domú in Mina je danes nekoliko boljše večerjo pripravila, kakor druge dni; nekaj že zato, ker je bila križévska nedelja, nekaj pa tudi oziroma na lepe denarje, ki je bodo dobili. Po večerji ni bilo druge govorice kakor od denarjev. Rupret je že vse naprej izštevilil, kaj bo za lepe denarje kupil in koliko bo s pridnostjo in privájenim trudom vsako leto zopet na novo pridobil. Tudi Mina je že v duhu gledala lepo živinico in druge lepe poljske pridelke, ki bodo majhno premoženje bolj in bolj pomnoževali. Po takih in enakih pogovorih poklekne Rupret z molekom v roki pred staro razpélo, ki je viselo v kotu za mizo in moli prav pobožno sveti „rožni venec“ naprej, Mina in Lipe za njim. Ko se naposled še za vse prejete darove dobremu nebeškemu Očetu prav iz serca zahvalijo in ga tudi potrebnega varstva čez noč prosijo, spravijo se lepo, tiho in mirno k počitku.

Drugi dan berž po kosilu, ktero je bilo nekoliko poprój, nego druge dneve pripravljeno, izroči Rupret svojej ženi Mini prejemno pismo, obesi Lipetu torbico čez rami in pravi: „No, zdaj pa le srečno hodita, ter glejta, da se zgodaj od mlinarjevih poverneta, da vama ne bode treba hoditi po noči. Dobro opravita svoj posel! Bodi Bog z vama in njegov sveti angelj varuh naj vaji vodi!“ Mina poškropi sebe in Lipeta z blagoslovljeno vodo, poslovita se od starega očeta ter kmalo potem odideta.

„Pet sto ranjšev! to je lep denar, ki nam ga je ljubi Bog, bodi mu čast in hvala, podaril. Ako se ta denar dobro oberne in ne zagospodari, naraste iz njega veliko sreče in premoženja. Da! da! nobenega krajcarja ne bomo nepotrebno zavergli, ampak vsaki krajcarček le na dobro obernali, da nam Bog, kakor je rekel moj stari, ne zmanjša svojega darú, temveč blagosloví in pomnoží. — Oj, kako bom jaz varčna! Lipe, ti boš pridno živino oskerboval in z našim dobrim očetom polje obdeloval; zato boš pa tudi dobil obleko, vso novo od verha do tal. Res je, da smo živeli dosihmal zeló revno, vendar pa smo se pri vsem tem obvarovali dolgov, in tako nam bodo denarji zdaj toliko več zalegli. Ako Bog dá, naša slaba kmetijica se nam bode zboljšala in v prihodnje nam ne bo treba več ljubega vsakdanjega kruha stradati.“ — Takó in še več je govorila dobra Mina gredé z Lipetom skoz bližnjo dobravo v sladkih svojih sanjah ter je čedalje hitreje stopala, da bi bila že skoraj na zaželjenem kraju. — Bilo je nekako okoli treh popoldne, da prideta naša popotnika precej utrujena v odljudno dolinico, po kateri so mlinska kolesa daleč na okrog ropotala. Med zelenimi smerekami stala je visoka zidana hiša s prostornim dvoriščem, na katerem je bilo vse v najlepšem redu. Za hišo je šumela dereča reka, ktere silna moč je vzrokovala ropot in živahno gibanje v spodnjem delu omenjene hiše. To je bil mlin, v ktereга se je napolila naša Mina z Lipetom, da potegne denarje. Mlinar, prijazen in zeló priljuden človek, velike in čverste rasti, berž spozna naša pótника ter ju pelje v hišo, da se oddahneta. Mlinarica mlada zgovorna in postrežljiva žena, prinese dobro malico na mizo, mlinar pa posadi Mino in Lipeta za mizo ter pravi: „Okrepčajta in počíta se enmalo, potem bom vama izročil denarje pridnega Tomaža, ktereга ne bom nikoli pozabil;

kajti bil je ranjki, Bog mu daj dobro, najboljši delalec v mojem mlinu.“ Čez nekoliko časa pripelje mlinar dva soseda v hišo ter pravi: „Prosil bom vaju, da mi bota za pričo, da sem pošteno izročil denarje ranjkega Tomaža Rupretovej ženi, ktere je ranjki, kakor je vama znano, svojemu bratu Rupretu volil v oporoki. Ker znata pisati se bota tudi podpisala na prejemno pismo, ki ga je žena sabo prinesla? Nató odide mlinar v svojo stransko sobo, prinese precej veliko listnico in našteje pet sto rajnšev na mizo, ktere izroči Rupretovski. Veselo vzame žena denarje in podá mlinarju prejemno pismo, ktero mlinar prebere in ga potém dá sosedoma, da ga podpišeta. Mlinarica prinese še nekaj poličev vina na mizo in dolgo se še razgovarjajo o ranjkem Tomažu, o njegovej pridnosti in varčnosti, o njegovem pobožnem življenji, njegovej smerti in pogrebščini. Pomenkujejo se, kako gorko je ranjki ljubil svojega brata Rupreta, kterega ni pozabil na svojej smertnej postelji, in mu volil vse svoje premoženje. — Dan se je že nagibal proti večeru, da Mina bojé se, da jej ne bi bilo treba po noči hoditi, vstane izza mize rekoč: „Lipe, zdaj pa bo že treba, da se napraviva zopet na pot, da naji noč ne prehiti.“ Na to zaveže na mizi ležeče denarje v en vogel svoje rute, ktero dá Lipetu, da jo spravi v svojo torbico. Poslovita se od mlinarjevih in prijaznih sosedov, kateri jim srečno pot in blagoslov božji pri denarjih voščijo, in tako odideta iz mlina.

Precej nekaj časa sta že hodila. — Lipe je nekako zamišljen pa urno korakal pred veselo Mino, ki je tudi goste korake delala ter hitela, da bi bila poprej v zavetji domače bajtice in da bi lepe denarje razpoložila na mizo pred svojega starega. Vso pot števili Mina, koliko denarja se bo potrošilo za domačo živino, koliko na hišne potrebe, koliko na obleko in obutal, kajti zima se bodé zopet približala in pri lepih denarjih bi bil vendar greh, ako bi tolikanj mraza vživala, kakor prešlo zimo. — Prišla sta že do smerekovega gózda, skoz kterega ju je peljala uglajena vozna pot in še nekaj stopinj in bila sta tudi pri starem kostanji, ki je bahato raztezal svoje široke veje čez zeleno tratico, ki je bila kaj pripravna, da si človek nekoliko odpočije in oddahne. — „Glej Lipe!“ reče Mina, „od tega kostanja imava še ravno toliko do doma, kakor od mlina do kostanja. Zdaj sva ravno na polu póta. Prenaglo hitiva; jaz sem že opešala. Počijva si tukaj enmalo, vsaj solnce še ni za goró in se tudi nama ne mudi takó, da le o večernem mraku domu prideva; tudi bova potem urneje in ložeje hodila.“ — „Le počijte se,“ pravi Lipe, jaz nisem nič kaj posebno truden; vrezal si pa bom med tem palico tukaj v gozdu.“ To rekši hodi sim ter tje po gozdu, kakor bi iskal kakega germovja, Mina se pa vsede pod kostanjevo drevo. Čez dober četert ure vstane Mina ter pokliče Lipeta. Toda Lipe se ne oglasi. „No,“ pravi Mina, „zdaj bom pa še fanta morala čakati.“ Kliče glasneje: „Lipe! Lipe! kje si?“ — Ali od Lipeta ni glasú. Mina hodi gori in doli oziraje se na vse strani zelenega boršta. Kliče, upije — toda od Lipeta ga ni tirú. „Oj ti nesrečni otrok! Kam je neki šel, da ga ni! Po gozdu ga ne utegnem in tudi ne morem iskati, ker se prav lahko zgrešiva. Kaj mi je začeti!“ — Mina čaka še četert, čaka pol ure, čaka

célo uro, pa — Lipeta le vendar ni. Zadnji žarki zahajajočega solnca, zatonili so za gorami in v gozdu jela je temá prihajati. „Oh,“ zdihuje Mina ter vije z rokama, „kje je Lipe! Domú le vendar ni šel brez mene! Gozd ni velik in tudi nima posebnih stranskih potov, da bi bil zašel in se zgubil, Oh, ko bi vsaj denarjev ne bil imel!“ — Vsa prepadena hodi še nekaj časa po gozdu in kliče na vso sapo neporednega dečka. Ko ga pa vendar le ni, in se je tudi čedalje bolj noč približevala, okrene Mina zopet nazaj na vozno pot in hiti, kar le more, jokaje se — proti domu.

(Dalje sledi.)

Zadovoljnost.

Pavlek, mlad pastirček, je pasel na visokej gori čedo ovac. Vsede se na star hrastov štor in svira na svojo umetno-piščalko, da se daleč na okrog razlega. Kmalu se zbere pohlevna živinica na piščalkin glas okrog svojega pastirja in Pavlek jo že misli na nek drug pašnik pognati, kar zapazi, da njegove najljubše ovčike manjka med zbrano čedico. Nič drugega mu ne ostaja, nego iskati jo po gosto zaraščenem gozdu, v katerem se je berž ko ne zgubila. Po precej dolgem iskanji in hoji po temnem gozdu pride v pusto, z germovjem in kopinjem obraseno dolino. Tu zagleda v svoje ne majhno zavzetje zalo oblečenega gospoda, ki je ležal za nekim zelenim germom. Puška in torba zraven njega kaže, da je gotovo kak imeniten lovec iz bližnjega mesta. — „Oj, ljubi deček!“ reče trudni gospod, „že od včeraj hodim po tej divjej dolini; pravo pot sem zgrešil in takó svoje tovarše zgubil, ki so menda že davno domá, medtém ko jaz tukaj v divjej samoti žeje in lakote omagujem. Ali mi ne bi ti mogel pokazati pravega potú iz tega pustega kraja do kake hiše, da bi se vsaj nekoliko okrepečal in potem na pravo pot obernil?“ — Pavlek hitro ponudi zalemu gospodu nekaj pogače in sira, pa tudi čutarico s hladno vodo, ki jo je imel čez rami obešeno. „Vzemite in pokrepčajte se s tém, kar imam,“ reče Pavlek, „potem pa idite z mano, peljal vas bom na stezó, ki vas bo naravnost na veliko cesto pripeljala, po kateri se gre v mesto; mislim, da ste berž ko ne iz mesta.“

„Zadel si jo!“ reče gospod, „stori, kakor si ravno rekel in zeló ti bodem hvaležen za tvojo drago postrežbo.“

Ko se gospod nekoliko okrepeča s ponujenimi darovi, ki mu so, kakor se je videlo, prav dobro dišali, pelje ga Pavlek iz pustega gozda ne obljubljeno pot. — Med potjó reče lovec mlademu dečku: „Ljubi moj! ti si me rešil gotove smerti; kajti lačen in žejen sem bil takó, da sem slabosti že omagoval, in ko ne bi bilo tebe, moral bi, Bog vé, kako dolgo še po neznanem gozdu sim ter tje hoditi, preden bi bil našel kakega dobrega človeka. Ne vem, kako bi te vredno in najbolje plačal za tvojo postrežljivost. Pojdi z mano v mesto, kjer ne boš več prebival v lesenej bajti, ampak v zalo in bogato ozaljšanem poslopji. Tam boš pri meni stanoval, z mano vred iz lepih in dragih posod pil, in naboljše jedi boš iz srebrnih pladnikov užival.“